

MÍSTNOST

JONAS KARLSSON

FLEET

Jonas Karlsson

Místnost

M Í S T N O S T

Jonas Karlsson

Copyright © Jonas Karlsson, 2009
Published by agreement with Salomonsson Agency
Translation © Linda Kaprová, 2015

ISBN 978-80-7473-280-5 (PDF)

1.

Když jsem do té místnosti vstoupil poprvé, téměř okamžitě jsem se zase obrátil k odchodu. Měl jsem namířeno na toaletu, jenže jsem si spletl dveře. Ovanula mě jakási zatuchlost, ale nevzpomínám si, že bych se nad tím nějak pozastavil. Nikdy jsem si nevšiml, že by v této chodbě vůbec něco bylo, kromě toalet před výtahnem. Aha, pomyslel jsem si. Místnost.

Otevřel jsem a zavřel. Nic víc.

2.

Do úřadu jsem nastoupil před dvěma týdny a v mnoha ohledech jsem byl ještě nováček. Přesto jsem se snažil klást co nejméně otázek. Chtěl jsem, aby se se mnou začalo brzy počítat.

Z předchozího zaměstnání jsem byl zvyklý na vůdčí úlohu. Nezastával jsem sice žádnou vysokou pozici, nicméně jsem platil za člověka, který dokáže druhé občas trochu usadit. Ne vždy oblíbený, žádný vrtichvost nebo kamarádíček, zato muž, na kterého se pohlíží a s nímž se jedná s určitou úctou, možná dokonce s obdivem. A snad i se špetkou servilnosti? Byl jsem pevně rozhodnutý vydobýt si na novém pracovišti stejné postavení.

Návrh, abych se vydal dál, vlastně ani nepřišel ode mě. Předchozí zaměstnání se mi docela líbilo a byl jsem uvyklý na tamní chod věcí, ale tak nějak mi začalo být těsné a užíral jsem se pocitem, že vykonávám práci hluboko pod svými schopnostmi. Navíc, a to je třeba přiznat, jsem se svými spolupracovníky nevycházel moc dobře.

Nakonec za mnou přišel můj tehdejší ředitel, vzal mě kolem ramen a pravil, že je čas hledat lepší řešení.

Zeptal se mě, jestli nenastala ta správná chvíle vydat se dál? *Move on*, jak to vyjádřil, a naznačil rukou pohyb šikmo vzhůru jako symbol směřování mé kariéry. Prošli jsme si společně různé možnosti.

Nějaký čas jsem věc zvažoval a promýšlel, až po poradě s ředitelem padla volba na nově zřízený velký úřad. Po několika telefonátech mohl přesun proběhnout bez větších komplikací. Odbory souhlasily a celou věc nebrzdily, což se jinak lehce stává. Oslavili jsme to s bývalým ředitelem sklenkou nealkoholického cideru u něj v kanceláři a on mi popřál mnoho zdaru.

Toho dne, kdy na Stockholm padl první sníh, jsem vystoupal se svými krabicemi po schodech ke dveřím a vkročil do velké cihlové budovy úřadu. Recepční se usmála. Hned jsem si ji oblíbil. Na základě čehosi v jejím vystupování. Ihned jsem pocítil, že jsem na správném místě. Narovnal jsem se a hlavou mi prolétlo sousloví „příběh úspěchu“. Šance, pomyslel jsem si. Konečně budu moct plně rozvinout svůj potenciál. Stát se tím, kým jsem se vždy stát chtěl.

Nová pozice mi nepřinesla žádné platové zlepšení. Popravdě řečeno naopak, drobné omezení výhod, co se týče pružné pracovní doby a dovolené. Navíc jsem se musel dělit o stůl bez zástěn uprostřed otevřeného kancelářského prostoru. Navzdory tomu jsem překypoval nadšením a chutí vybudovat si osobní platformu, abych hned ukázal své schopnosti.

Vypracoval jsem si vlastní strategii. Ráno jsem přicházel o půl hodiny dřív a každý den pracoval na základě vlastního rozvrhu: padesát pět minut soustředěné práce, pak pětiminutová přestávka. Včetně pauzy na malou stranu. Po cestě jsem se vyhýbal nepotřebnému navazování kontaktů. Vyžádal jsem si předchozí rámcová rozhodnutí a vypůjčil si je domů, abych si nastudoval obraty, které se v nich objevovaly opakovaně

a tvořily, abych tak řekl, formulační konvence. Večery a víkendy jsem věnoval osvojování struktur a zjišťoval, jaké případné neformální komunikační kanály na odboru fungují.

To vše proto, abych rychle a obratně získal náskok před svými kolegy, kteří pracoviště i jeho podmínky už znali.

3.

Můj nejbližší soused Håkan měl kotlety a černé kruhy pod očima. Pomáhal mi s různými praktickými drobnostmi. Provedl mě, vybavil mě prospekty a zaslal mi elektronické dokumenty s rozličnými informacemi. Nejspíš to bylo vítané přerušení pracovní činnosti, šance utéct od povinností, protože ho neustále napadalo něco nového, co bych podle jeho názoru měl vědět, ať už to souviselo s prací, s kolegy nebo dobrými restauracemi s poledním menu v okolí. Po jisté době jsem byl nucen ho upozornit, že i já musím mít možnost věnovat se nerušeně své práci.

„Uklidni se,“ vyzval jsem ho, když přišel s další brožurkou a dožadoval se mé pozornosti. „Mohl by ses trošičku zklidnit?“

Okamžitě se uklidnil a značně zostražitěl. Nejspíš se urazil, že jsem hned zvýšil hlas. Dozajista to neladilo s obrázkem nováčka, ale odpovídalo to pověsti ambiciózního a nekompromisního člověka, kterou jsem o sobě s oblibou šířil.

Pomalou, ale jistě jsem identifikoval své nejbližší spolusedíci, jejich povahu a hierarchickou pozici. Za Håkanem seděla Ann. Žena, které táhlo na padesát let. Působila schopně a ctížádostivě, ale také jako typ člověka,

který si o sobě myslí, že všechno zná, a chce mít vždycky pravdu. Bylo zřejmé, že za ní ostatní chodí, když si netroufají promluvit si se šéfem.

V rámečku vedle počítače měla jakousi dětskou malůvku. Představovala slunce zapadající do moře. Byla však nakreslená chybně, protože za sluncem bylo na obzoru vidět pevninu, která vyčnívala po obou stranách, což je zjevný nesmysl. Obrázek měl pro Ann nejspíš hodnotu emocionální, i když pro nás ostatní nebyl pohled na něj nijak příjemný.

Naproti Ann seděl Jörgen. Urostlý a silný, což ovšem neplatilo o jeho intelektu. Všude po stole i na počítači měl vystavené a nalepené pohlednice a obrázky s vtipy; předměty, které zcela bezpochyby neměly s prací co dělat a prozrazovaly určitou zálibu v banalitách. V pravidelných intervalech cosi šeptal Ann a já ji slychal vypísknout: „Ale Jörgene!“, jako by jí právě řekl košilátý vtip. Byl mezi nimi jistý věkový rozdíl, který jsem odhadoval na nejméně deset let.

Za nimi seděl John, tichý šedesátiletý pán, který měl na starosti finance související s inspekčními cestami, a vedle něj žena, která se, myslím, jmenovala Lisbeth. Nevím. Neměl jsem v úmyslu se doptávat. Nepředstavila se.

Bylo nás tu celkem třiadvacet a skoro všichni měli u svého stolu zástěnu nebo kousek zdi. Jen my s Håkanem jsme seděli uprostřed. Håkan říkal, že zástěny pro nás také dorazí, ale já odpověděl, že na tom nezáleží.

„Nemám co skrývat,“ řekl jsem.

Postupně jsem si ve svých pětapadesátiminutových periodách nalezl rytmus a dosáhl určité plynulosti práce. Usilovně jsem se snažil držet svého rozvrhu a nenechat se vyrušit uprostřed cyklu, ať už kvůli kávě, klábosení, telefonním hovorům nebo návštěvě toalet. Stávalo se,

že se mi začalo chtít na záchod už po pěti minutách, ale dbal jsem na to, abych harmonogram dodržel. Jaké to pohlazení pro duši tříbit tímto způsobem charakter a o co větší odměna, když si člověk mohl konečně ulevit.

K toaletám vedly dvě cesty. Ta první, za roh kolem zelené palmy, byla o něco kratší než druhá, ale jelikož jsem toho dne měl náladu na menší obměnu, dal jsem se delší trasou kolem výtahu. Tehdy jsem do místnosti vstoupil poprvé.

Uvědomil jsem si svůj omyl a pokračoval dál podél velkého plastového kontejneru na papír k vedlejším dveřím, které, jak se ukázalo, vedly do první ze tří toalet v řadě za sebou.

Vrátil jsem se včas na další pětapadesátiminutovku, a když byl den u konce, skoro jsem už zapomněl, že jsem pootevřel dveře do těch dodatečných prostor.

4.

Podruhé jsem na tu místnost narazil, když jsem hledal papír do kopírky. Byl jsem rozhodnutý to zvládnout sám. Navzdory všem výzvám, abych se ptal, jsem se zdráhal vystavit se onomu pokoření a mírnému opovržení, s nímž se pojilo nepokryté přiznání takového nedostatku znalostí místních poměrů. Všiml jsem si ustarané vrásky, která se všem objevila na čele, když jsem se přece jen zeptal. Vždyť nemohli tušit, že mám v úmyslu stát se na úřadě důležitou osobou. Hodnou respektu. A navíc jsem nechtěl Håkanovi poskytnout příležitost k jeho prokrastinování.

Prohledal jsem tudíž typická místa, kde se v naprosté většině kanceláří nachází papír do kopírky, nikde

jsem však žádný nenašel. Po chvíli pátrání jsem se vydal chodbou za roh kolem toalet do míst, kde jsem si matně vybavoval malou komoru.

Nejprve jsem nemohl najít vypínač. Šátral jsem po obou stranách ode dveří, až jsem své úsilí vzdal, vyšel ven a zjistil, že je umístěný zvenčí. Podivné, pomyslel jsem si a vstoupil.

Chvilí trvalo, než se zářivky s blikáním rozsvítily, ale poměrně záhy jsem dospěl ke zjištění, že ani tady papír nenajdu. Přesto jsem okamžitě vycítil, že je na tom místě cosi zvláštního.

Byla to poměrně malá místnost. Uprostřed stůl. Počítací, na polici šanony. Psací a jiné kancelářské potřeby. Nic pozoruhodného. Vše nicméně v dokonalém pořádku.

Jako když stříhne.

U jedné stěny stála velká lesklá skříň na dokumenty, na níž byl umístěný stolní ventilátor. Celou podlahu pokrýval tmavozelený plstěný koberec. Uklizeno. Utřený prach. Vše pečlivě srovnané. Vypadalo to trochu naaranžovaně. Připraveně. Jako by místnost na někoho čekala.

Vyšel jsem ven, zavřel dveře a zhasl světlo. Z pouhé zvědavosti jsem dveře opět otevřel. Napadlo mě, že to musím přece zkontrolovat. Jak bych si mohl být jistý, že se uvnitř už nesvítí? Náhle jsem nevěděl s určitostí, jestli je rozsvíceno v poloze nahoru a zhasnuto v poloze dolů. Vůbec se mi to řešení s vypínačem venku zdálo divné. Trochu jako světlo v lednici. Nahlédl jsem do místnosti. Byla v ní tma.

5.

Na druhý den přišel k našemu stolu můj nový ředitel s prořídými vlasy a v bavlněném propínacím svetru. Jmenoval se Karl a jeho svetr nevypadal nově, zato draze. Postavil se vedle Håkana a bez jakýchkoli úvodních zdvořilostí mě upozornil, že mám špinavé boty.

„Myslíme tu na čistou podlahu,“ prohlásil a ukázal na drátěný koš s igelitovými návleky, který visel na zdi hned u vchodu.

„Jistě,“ řekl jsem. „Samozřejmě.“

Poplácal mě po rameni a odešel.

Považoval jsem za podivné, že se neusmál. Není snad zvykem zahladit tento druh méně závažných napomenutí pousmáním? Na důkaz, že zůstáváme přáteli, a abych se jakožto nově příchozí cítil vítán? Takové strohé napomenutí nebylo příjemné. Až překvapivě mě to vyrušilo z práce a dlouhou dobu jsem zůstal sedět s nemilým pocitem, že mi někdo udělal kázání. Skutečně mrzuté, že jsem na ty návleky nepomyslel sám. Samozřejmě bych na to přišel, jen kdyby mi k tomu poskytli přiměřený čas.

Takhle jsem se kvůli řediteli cítil hloupě a nejistě, ačkoli jsem patřil k nejbystřejším. Navíc bylo nezdvořilé se jen tak sebrat a odejít. Spočítal jsem chyby, jichž se můj nový nadřízený během tohoto krátkého okamžiku dopustil, a došel jsem k počtu tři. Plus jedno méně závažné opomenutí. Takže buď tři, nebo čtyři, podle toho, jak se člověk rozhodl na to dívat.

Håkan, který samo sebou všechno slyšel, seděl nevykykle zamlkle a vypadal, že ho plně zaměstnává jakýsi dokument. Jen se přetvařuj, pomyslel jsem si. Jen se přetvařuj.

Sehnul jsem se, rozvázal si tkaničky a zul si boty, přestože to bylo uprostřed jedné z mých pracovních pětapa-

desátiminutovek a takovýto úkon by správně měl patřit do některé z krátkých přestávek.

Rozhlédl jsem se po kanceláři. Každý si hleděl svého. Přesto jsem měl dojem, že mě všichni pozorují, když jsem v ponožkách zamířil ke kuchyňce na opačné straně kanceláře pro savou utěrku. Uklidil jsem po sobě, jak nejlépe jsem dovedl, vzal jsem si pár modrých návleků a nazul je na boty. Doprovázen šustěním igelitu jsem došel vrátit hadr do kuchyňky. Sledoval jsem, jestli nosí návleky ještě někdo jiný, ale všichni měli buď pantofle, nebo normální boty. Možná obuv do interiéru, pomyslel jsem si.

Napsal jsem si lísteček, který jsem upevnil na aktovku.

Žakoupit přezůvky.

Potom jsem došel k automatu a navolil si na něm kelímek kávy. Říkal jsem si, že moje pětapadesátiminutovka je tak jako tak zkažená. Nezbyvalo než počkat a začít od začátku tou příští.

Žárovka v kuchyňce nefungovala a bylo třeba ji vyměnit. Vytáhl jsem jednu zásuvku na příbory a zjistil jsem, že v ní leží dostatek rezervních žárovek. Vyšroubovat prasklou a vyměnit ji za novou by bylo tak prosté. Skutečnost, že tak elementární problém ještě nikdo nevyřešil, se mi zdála pozoruhodná.

Káva byla příliš teplá na to, abych ji mohl pít hned. Neustále jsem musel přehazovat tenký plastový kelímek z ruky do ruky, abych si nepopálil prsty, a tak jsem se rozhodl, že obejdu náš odbor a poněkud obohatím svou sociální síť.

Nejprve jsem došel k Johnovu stolu, kde jsem se zastavil. Ale v tu chvíli mě napadlo, že nejlepší by bylo začít u Ann, jelikož mi s Håkanem byla z čistě geografického hlediska nejbliž. Pokud mám rozšířit oblast

svých kontaktů, měl bych přirozeně začít v blízkém okolí a propracovávat se směrem ven. Jako kruhy na vodě, pomyslel jsem si. John navíc působil tak zoufale bezvýznamně. Co ten mi mohl přinést nového? Pro můj profil by bylo nešťastné navázat kontakt s tak bezvýrazným člověkem ze starší generace, a tím být okamžitě spojován s šedými myškami.

Ann byla sice žena – přičemž já s ženami nechtěl vstupovat do příliš intimní interakce, a tím riskovat, že mě budou chápat jako dotěrného lichotníka – avšak dospěl jsem k názoru, že takhle na úvod můžu zaujmout genderově poněkud neutrálnější přístup. Mělo by to svědčit mé moderní image a poukázat na jistou intelektuální flexibilitu. Kromě toho se Ann čím dál silněji jevila jako královna sociálních vztahů na našem oddělení. Ať už se mi to líbilo, nebo ne, byla tak trochu pavoukem v pavučině. Pokračoval jsem směrem k jejímu stolu a zaujal ležerní postoj s váhou přenesenou na jednu nohu, aby bezpečně pochopila, že jsem připravený k hovoru. Vzhledla a zeptala se, jestli potřebuji s něčím pomoci.

„Ne,“ odpověděl jsem.

Pokračovala ve své práci.

Zůstal jsem ještě chvíli stát, prohlížel si tu nezdařilou dětskou kresbu se západem slunce a přemýšlel, zda si je vůbec vědoma oné do očí bijící pomýlenosti. Možná ji zaslepilo emocionální pouto? To dítě či vnouče si každopádně zaslouhovalo uvědomit si svůj přehmat, aby ho tak mohlo při své další výtvarné aktivitě napravit. Pokud je na tyto aspekty nikdo neupozorní, bude to mít s nejvyšší pravděpodobností negativní vliv na známku z kreslení.

Po nějaké chvíli jsem si uvědomil, že se můj poklopec, a v souvislosti s tím i můj pohlavní orgán pod ním, nachází přesně v úrovni jejího obličejce. Natočil jsem

tedy své tělo tak, abych dosáhl neutrálnější pozice, čímž jsem se dostal přímo za její židli. Z toho jsem také neměl dobrý pocit, zejména proto, že se zdálo, že mi Ann nevěnuje vůbec žádnou pozornost. Foukal jsem lehce do své kávy a čekal, až něco řekne. Takto tu postávat mi začalo připadat poněkud nepříjemné. Jörgen ke mně krátce vzhlédl a já se rozhodl, že jí poskytnu ještě deset vteřin. Když uplynuly, odešel jsem s jasným sdělením v zádech: byl jsem nežádoucí.

Håkan seděl, tůkal do klávesnice a já si říkal, zda skutečně něco píše, nebo zda se jen snaží vypadat zaneprázdněně.

Na sobě měl ošuntělé sako z modrého manšestru, v němž působil neobyčejně zanedbaným dojmem. Obzvláště v kombinaci s dlouhými kotletami, které do určité míry patřily spíše do sedmdesátých let. Přemítal jsem, proč si ho neodloží. Když jsem tam tak seděl a pozoroval ho, uvědomil jsem si, že mě to modré sako irituje už od rána. Ještě před tou záležitostí s návleky a utěrkou a incidentem s Ann. Pocítil jsem vůči němu silnou ne-libost. Jednou, když na stůl vyložil obsah svých kapes, jsem si všiml, že z nich vytáhl celé klubko zmuchlaných vlhčených ubrousků. Řada z nich vypadala použitě. Působil unaveně. Možná celé noci flámuje? Ať už to bylo jakkoli, měl by si hledět toho, aby tím práce netrpěla.

Toho dne jsem do místnosti nevešel. Ale několikrát jsem si na ni vzpomněl. Jako kdybych si říkal: Měl bych tam zajít.

6.

V noci jsem pak nemohl usnout a přemýšlel o Karlově bavlněném propínacím svetru a o tom, jaké potíže by

jeho problematický postoj mohl potenciálně znamenat. Myslel jsem na Håkana a na to, jak ze všeho vždy vyklouzne. Myslel jsem na Ann a její rafinované odmítnutí. Pochopil jsem, že se před ní musím mít na pozoru. Jistě by byla schopná stáhnout kreativního člověka do onoho semisociálního stavu lehkomyšlného družení doprovázeného neustálým pitím kávy a klábosením, který na pracovištích tak často vládne.

No co. Já se nemínil nechat vyvést z míry.

Raději jsem se v myšlenkách obrátil k přitažlivé recepční. K jejímu úsměvu. K tomu, jak mě pouhým pohledem každé ráno dokázala vřele přivítat. Jako by mě skutečně viděla. Jako by chápala, že nejsem jen tak někdo. Shledal jsem, že náleží k onomu vzácnému typu bystrých žen, jichž neustále ubývá, a jak jsem tak ležel v posteli, rozhodl jsem se, že jí věnuji trochu ze svého času. Možná chvilková konverzace některého časného rána nebo oběd?

Prošel jsem si materiály z oddělení. Zprávy o rozhodnutích a podklady, které jsem chronologicky seřadil a uložil do šanonů. Vstal jsem, šel do kuchyně a vypil sklenici mléka, zatímco jsem si zběžně prolétl inzeráty v ranních novinách.

7.

Třetí návštěvu místnosti jsem podnikl bezdůvodně. To vůbec není mému charakteru vlastní. Vždy se držívám jasného řetězce příčinných souvislostí. Tentokrát však jako by se mi jen jednoduše chtělo. Zavřel jsem za sebou a došel ke stolu uprostřed.

Deska byla částečně pokrytá černou psací podložkou, která vypadala jako přilepená. Byl jsem nucen nadzdvihnout jeden její roh, abych mohl zkonstatovat,

že ji na místě drží pouze protiskluzná spodní vrstva, která se ani o milimetr nepohnula, jakkoli se na ni shora tlačilo.

Před podložkou ležela děrovačka, sešivačka a stojánek na psací potřeby z teakového dřeva se dvěma černými plnicími pery a jednou obyčejnou tužkou.

Vše vyrovnané jako podle pravítka.

Zdvihl jsem loket a opřel se o skříň na dokumenty z lesklého kovu, která stála u stěny. Tělo mi zaplavil klid, který jako by pročistil celý systém. Opojně uvolnění. Trochu mi to připomínalo okamžik, kdy si člověk vezme lék proti horečce.

Na zdi viselo velké nástěnné zrcadlo. Zahlédl jsem se v něm a ke svému překvapení jsem shledal, že vypadám velmi dobře. Šedý oblek mi padl lépe, než jsem se domníval, a způsob, jakým látka přiléhala, v sobě měl cosi, díky čemu jsem tělo pod ním vnímal – jak to jen říct – jako aktivní.

Dlouhou chvíli jsem zůstal stát s váhou přenesenou na jedné noze a loktem opřeným o skříň na dokumenty. Byl to výtečný postoj. Působil nesmírně nenuceně a zároveň sebejistě a uvědoměle.

Nikdy jsem sám sebe nevnímal jako „pohledného“. K zrcadlům jsem se zpravidla uchyloval proto, abych zkontroloval, zda jsou oblečení a doplňky v pořádku. Ne zda vypadají dobře. Ten koncept mi nikdy ani nepřišel na mysl. Vlastně jsem vůbec muže nechápal jako více nebo méně přitažlivé. Ale pochopil jsem, že je na čase, abych začal.

Protože nejlepší ze všeho byl ten pohled.

Muž, který mi stál tváří v tvář v zrcadle, se díval nesmírně soustředěně. Přišpendlil si mě zornicemi, a ať jsem se hnul kamkoli, nepřestával mě sledovat. Okamžitě jsem si uvědomil, že se jedná o nový potenciál. Ty oči mohly požadovat cokoli, a také to dostat.

8.

Omezenci nevidí svět tak, jak vypadá. Vidí jen to, co sami vidět chtějí. Nevšímají si detailů. Drobností, na kterých záleží.

Mnozí – a je jich více, než by člověk čekal – jsou toho názoru, že je všechno, jak má být. Jsou spokojení se stavem věcí. Neobjeví chyby, protože jsou příliš pohodlní na to, aby se nechali vyrušit z lenivého chodu všedního dne. Věří, že když budou dělat to, co je v jejich silách, všechno se vyřeší.

Takoví lidé potřebují připomenutí. Člověk je musí upozornit na jejich nedostatky.

Od analytiků nepřetržitě proudily textové podklady. Číslo na titulní stránce udávalo stupeň priority rozhodnutí, přičemž jednička znamenala nejvyšší stupeň důležitosti a s dalšími čísly důležitost klesala. Na čtvrtém patře jsme pracovali výlučně na dokumentech označených troj- či čtyřmístnými čísly. Prvních deset rámcových rozhodnutí se již skoro nikdy neměnilo a ta dvojciferná spadala do gesce mnohem vyšších úředníků sídlících v patrech nad námi. Na mém odboru na jednociferném či dvojciferném rámcovém rozhodnutí nikdo nikdy nepracoval. Dokonce ani Karl. Jakmile se někdo přiblížil číslu kolem tří nebo dvou set, okamžitě se začaly šířit zvěsti o jeho povýšení.

Ke štěstí všech na mém oddělení tu byly ještě odbory níže pod námi, které řešily veškeré pěticiferné materiály.

9.

Počtvrté jsem do místnosti vzal svého kolegu Håkana. Museli jsme probrat určité interní otázky týkající se